

LA PASTORAL OBRERA DE TOTA L'ESGLÉSIA

Conferència Episcopal Espanyola

PRESENTACIÓ

El present Document, aprovat per la LXII Assemblea plenària de la Conferència episcopal espanyola, és el resultat d'un procés llarg en el temps i que marca una data històrica, plena d'esperança en l'evangelització del món obrer.

És el fruit de reflexions i trobades que es començarem a coordinar a Espanya l'any 1955. la subcomissió de pastoral obrera – C.E.A.S. – de la Conferència episcopal ha anat recollint les experiències del militants obrers cristians dels moviments especialitzats d'Acció Catòlica , l'experiència de tant altres militants que, orientats i impulsats per la Doctrina social de l'Església, lliuren la vida per anunciar Jesucrist i el seu missatge al món obrer en moments molt difícils i, en moltes ocasions, amb recels i incomprendiments.

L'aprovació d'aquest Document adquireix una importància especial per a la vida de l'Església. En els diversos documents de la Conferència episcopal sobre apostolat seglar s'ha fet menció moltes vegades de la pastoral obrera. Però en la petita i intensa història dels moviments especialitzats d'Acció Catòlica és la primera vegada que sorgeix un Document específic íntegrament dedicat a la pastoral obrera. Sentim, per això, una especial emoció. Mirem la pastoral obrera amb esperança i il·lusió. Estem convençuts que Jesucrist és la resposta als problemes del món obrer i, malgrat les difícils situacions per les quals actualment passa, hi ha mots signes positius: els diàlegs Església-Organitzacions obreres, la potenciació de l'Acció Catòlica i dels moviments especialitzats al seu interior, la presa de posició que suposen les 32 propostes aprovades en el Document que publiquem.

Expressem amb l'aprovació d'aquest Document un punt d'arribada. Alhora, i això és la cosa més important per a tota l'Església, és un punt de partida. Comença ara amb més força, si cal, el treball pacient i constant de tants que ja ho fan i de tota l'Església, perquè fem que siguin veritat les paraules del profeta Isaïes:

“L'Esperit del Senyor reposa sobre meu, perquè el Senyor m'ha ungit. M'ha enviat a portar la bona nova als pobres, a curar els cors desfets, a proclamar als captius la llibertat i als presos el retorn de la llum, a proclamar l'any de gràcia del Senyor, el dia que el nostre Déu farà justícia” (Is 61, 1-2)

Que en aquest Advent ens disposem a fer nostres les paraules del Mestre:

“Avui, davant vostre, s'ha complert aquest passatge” (Lc 4, 21)

+ Elias Yanes Álvarez
Arquebisbe de Saragossa
President de la Conferència
Episcopal espanyola

I INTRODUCCIÓ

El camí que en el nostre país ha recorregut l'Església en el servei al món obrer ha anat creant les condicions i ha posat les bases perquè puguem abordar tot el que afecta la pastoral obrera amb prou maduresa.

Conscients de la situació per la qual travessen els treballadors, i animats per les persones i els grups que presten llur servei en l'evangelització del món del treball, ens vam decidir, ja fa temps, a obrir un procés de reflexió sobre la pastoral obrera, que hauria de confluïr en una Assemblea Plenària dedicada a aquest tema.

Com reflecteixen les actes que ens han arribat de les diverses diòcesis, el procés de reflexió i de revisió que hem fet durant aquests anys, com també els encontres que he tingut, ens han enriquit a tots. El present document, fruit en gran mesura del treball eclesial ja fet, vol ser expressió de la nostra preocupació i del nostre compromís per l'evangelització del món obrer, com també testimoni de la nostra proximitat, del nostre encoratjament i del nostre estímul a tots els qui es dediquen amb generositat i paciència a dur la bona notícia de l'alliberament i de la salvació cristianes al món obrer. Amb ell volem promoure la pastoral obrera al si de la pastoral general de l'Església i oferim per això algunes orientacions i línies d'acció.

Ens adreçem, en primer lloc, a tota la comunitat eclesial, perquè tota és corresponsable de l'evangelització del món obrer. Però amb especial interès ens adreçem a aquelles parròquies, moviments, comunitats, grups i persones que se senten específicament enviats pe l'Església a realitzar llur missió en el món del treball. Volem també invitar al treball apostòlic en aquest camp aquells membres de la comunitat eclesial que, procedents del món del treball no senten, tanmateix, la crida que l'Església els fa a realitzar-hi la missió evangelitzadora.

El present document té el seu context més apropiat en l'anterior de la CEE *Els cristians laics, Església en el món*. Allí es troben les claus adequades per a comprendre, fonamentar i dur a terme tot el que ara diem referint-nos específicament al món obrer. També hi ha una *estreta* relació de complementarietat amb el document recentment aprovat sobre *La caritat en la vida de l'Església*

II

¿A QUINA REALITAT ENS REFERIM QUAN PARLEM DEL MÓN OBRER?

No es tracta ara de fer un estudi sociològic sobre la realitat social del món del treball. Però sí que és convenient constatar que es tracta d'una realitat *complexa*, a fi de no caure en la temptació de la *simplificació*, afirmant o bé que res no ha canviat o bé que ha canviat tot.

Els anys de desenvolupament primer, l'impacte de les noves tecnologies després, la mundialització de l'economia i finalment, la crisi i les estratègies de sortida de la crisi basades en la flexibilització del mercat de treball imposades pel capital, han provocat en el món del treball transformacions profundes, una creixent fragmentació i heterogeneïtat, una pèrdua important de la consciència obrera i, en importants sectors del món obrer, un progressiu empobriment, que arriba fins allò que s'anomena avui "exclusió social". Sembla com si la realitat obrera es difuminés fins al punt de perdre la seva pròpia identitat. Al menys així ho pensem alguns.

Amb tot, el món obrer, centre de la preocupació eclesial en aquest document, continua essent la realitat més important socialment i numèricament en la nostra societat, encara que aquesta realitat es trobi avui en fort procés de transformació i en el seu si existeixi una gran varietat de situacions; aquest món ja no sols es troba en la indústria i els serveis, sinó també en el camp, el mar, l'emigració...; està format pels que treballen legalment o pels qui han de fer-ho en l'economia il·legal o submergida; per obrers fixos, eventuais i a l'atur; per aturats de llarga durada, amb contractes intermitents, a temps parcial, o els anomenats d'aprenentatge; per treballadors autònoms sovint amb dificultats de subsistència. El formen els que tenen consciència clara de ser obrers. Tots aquests: joves i adults, actius i jubilats, barris populars, famílies senceres..., amb llurs condicions de treball i de vida marcades per la precarietat, la modèstia econòmica, la dependència..., amb llurs diferents situacions i amb llurs llums i ombres constitueixen la realitat inqüestionable del món obrer actual.

El món obrer continua existint. Encara que el seu rostre hagi canviat, el lloc que ocupa en el sistema de producció continua essent el mateix: estan subordinats i han d'estar sotmesos a les exigències del capital (actius financers, multinacionals, poders o decisions de tipus polític, etc.), que és el qui imposa les condicions de treball i de vida en funció dels seus interessos. "Això no obstant, cal denunciar l'existència d'uns mecanismes econòmics, financers i socials, els quals, encara que manejats per la voluntat dels homes, funcionen d'una manera gairebé automàtica, bo i fent més rígides les situacions de riquesa dels uns i de pobresa dels altres. Aquests mecanismes, maniobrat pels països més desenvolupats d'una manera directa o indirecta, afavoreixen a causa del seu mateix funcionament els interessos dels que els maniobren, encara que acaben per sufocar o condicionar les economies dels països menys desenvolupats. Cal sotmetre en el futur aquests mecanismes a una anàlisi atenta sota l'aspecte ètico-moral" (SRS 16). Aquí hi ha l'arrel de les situacions d'explotació, de pobresa i de creixent exclusió social que existeixen dintre del món obrer.

D'aquesta manera la Doctrina social de l'Església reconeix el sentiment que hi ha en el món obrer de com en extenses capes del seu si es va instal·lant el sofriment i la marginació social. La regulació que, legalment o al marge de la llei, s'està imposant a

molts treballadors és, en múltiples ocasions, incompatible amb la dignitat de la persona humana i amb el respecte als drets humans. Tot això va creant una situació social en al qual, si bé no es pot identificar el món obrer i tenen una estreta relació amb ell. El Papa ens ho ha dit amb tota claredat i contundència: “ Els pobres... apareixen en molts casos com el resultat de la violació de la dignitat del treball humà : ja sigui perquè es limiten les possibilitats del treball – és a dir, per la plaga de la desocupació -, ja sigui perquè són menyspreats el treball i els drets que en deriven, especialment el dret al salari just, a la seguretat de la persona del treballador i de la seva família “ (LE 8)

“l'Església està vivament compromesa en aquesta causa perquè la considera com la seva missió, el seu servei, com la verificació de la seva fidelitat al Crist, per poder ser de debò “l'Església dels pobres” (LE8). Per això ha de mostrar-se fonament sensible a l món dels treball i prestar-li una atenció i una dedicació especial.

III

DIMENSIONS BÀSIQUES DE LA PASTORAL OBRERA

L'evangelització del món obrer, objectiu central de la pastoral obrera, és preocupació, responsabilitat i tasca de tota l'Església (EN 14; CLIN 19). És ella, en tant que cos visible de la presència del Crist entre nosaltres, la qui rep d'Ell la missió d'anar per tot el món predicant la bona nova a tota la humanitat" (Mc 15, 15-20). Fidel a la voluntat del seu Senyor, tota l'Església ha de sentir-se i ha de mostrar-se corresponsablement unida, també en el testimoniatge cristià, en el servei evangèlic als treballadors i també a la voluntat transformadora d'aquestes condicions socials que tan directament afecten al món obrer.

Per això, és fonamental que en la comunitat creient hi hagi i es consolidi una consciència comuna, sincerament compartida per tots els membres del Poble de Déu, sobre la necessitat, la importància i les dimensions fonamentals d'una pastoral obrera veritablement eclesial.

LÍNIES D'ACCIÓ

Les línies d'acció que presentem a la comunitat cristiana arrenquen d'aquestes conviccions, actualitzades i aprofundides en la reflexió comuna sobre la pràctica pastoral que hem fet durant aquest anys.

1. LA PASTORAL OBRERA ÉS OBRA DE TOTA L'ESGLÉSIA

L'evangelització del món obrer ha de ser entesa, assumida i viscuda per tota l'Església com una obra pròpia. L'Església reconeix i dóna suport a la missió de les comunitats, els moviments i les persones que han rebut aquest carisma al si de la mateixa Església. La pastoral obrera mai no hauria de ser considerada com la tasca particular i exclusiva d'algunes comunitats, moviments i persones que, per propi compte i risc, han decidit dedicar-se a la missió en el món obrer.

Per això, caldrà cultivar i enfortir, en tots els membres de la comunitat eclesial –bisbes, preveres, religiosos/es i seglars- la convicció i el sentiment que és l'Església que envia a evangelitzar en el món obrer i qui, per això, es compromet acompanyar, sostenir i animar els qui hi fan aquesta missió. Per avançar en aquesta direcció, oferim les següents línies d'acció:

a) La pastoral obrera ha de ser entesa i viscuda com una obra de tota l'Església diocesana; per això, ha de ser animada i impulsada pel Bisbe i pels altres ministeris, representada en els consells pastorals diocesans i parroquials, i també ha d'estar dotada dels mitjans i dels recursos necessaris.

b) Cal procurar i enfortir la connexió i la relació entre la pastoral en general, que avui més que mai ha de ser veritablement missionera, i la pastoral obrera, per tal que entre ambdues hi hagi relacions positives d'harmonia i de col·laboració, i no de desconexió mutu i de divergència. Per això, cal que entre les persones i els grups responsables hi hagi actituds de diàleg, de coordinació i de col·laboració. Així tota l'Església respondrà més eficaçment a la seva missió evangelitzadora única.

c) La pastoral general, a més, haurà de contribuir positivament a fer possible i facilitar l'existència de la pastoral que l'Església necessita per a l'evangelització del món obrer. Això implica:

- Afavorir i procurar la formació de la consciència social i política dels cristians, fent-los conscients de les implicacions socials de la fe i ajudant-los a descobrir que la dimensió social no és un afegit de la fe cristiana, sinó el seu element essencial. En vam parlar reiteradament a *Els cristians laics, Església en el món*.
- Crear els canals i els mitjans necessaris perquè tots els cristians coneguin la Doctrina social de l'Església i tinguin, tant com puguin, una presència i un compromís en la vida pública coherents amb ella. Aquest compromís durà a incidir d'una manera decisiva en les condicions de vida del món obrer. Només així podrà sorgir i expressar-se la urgència de la tasca evangelitzadora.
- Quan a aquells cristians que formen part del món obrer, serà necessari ajudar-los a desvetllar llur consciència obrera i a cultivar-la en coherència amb la fe cristiana, tot animant-los també a participar en les organitzacions obreres i assumir la responsabilitat que tenen en l'evangelització de llurs company de treball.
- Caldrà posar els mitjans perquè tota la comunitat cristiana conegui la situació del món obrer, en compregui les aspiracions i s'hi senti solidari. La raó és que no s'estima allò que no es coneix.
- Més en concret, donar a conèixer els moviments i els grups que es dediquen a l'evangelització del món obrer i crear un clima favorable a la tasca que fan, ajudar a superar prejudicis i recels, facilitar-los la tasca i acompanyar-los quan calgui.
- Finalment, serà necessari cultivar i potenciar les relacions entre l'Església i el món obrer, analitzant amb sinceritat i llibertat profètica en actitud de conversió la situació real i al mateix temps que s'aprofundeix en les seves causes. Des dels desconeixement, la desconfiança o els recels mutus continuarà essent impossible l'evangelització del món obrer fins al punt que l'Església tingui estabilitat el ell. Les experiències i diàleg entre l'Església i el món obrer, viscudes en el procés de reflexió que hem seguit i amb motiu d'algunes situacions i esdeveniments recent, poden ser el començament d'un camí en el qual hem d'aprofundir i que hem d'exemplar.

2. LA PASTORAL OBRERA "ESPECIALMENT NECESSÀRIA EN L'ACTIVITAT PASTORAL DE L'ESGÉSIA

"Un dels continguts més importants de la evangelització està constituït per l'anunci de l' "Evangeli del treball" que he presentat en la meva encíclica *Laborem exercens*, i que, en les condicions actuals, ha esdevingut especialment necessari. Això suposa una intensa i dinàmica pastoral dels treballadors, tant necessària avui com en el passat, i que, sota alguns aspectes, ha esdevingut cada dia més difícil. L'Església ha de buscar sempre noves formes i nous mètodes, sense cedir al desànim" (Al·locució de Joan Pau II, 15 de gener de 1993).

Quan la comunitat eclesial reflexiona des de la seva fe cristiana sobre el significat que el treball té en la vida personal, familiar i social dintre de la nostra societat, troba motivacions, múltiples i profundes, per a donar a l'evangelització del món obrer un lloc preferent en la seva activitat pastoral (cf. Al·locució Joan Pau II, 18-11-1983, núm. 22). Heus ací algunes d'aquestes motivacions:

- Acceptant que no és just identificar el món obrer amb els pobres, també és just reconèixer que una part molt amplia del món dels pobres, destinataris preferents de l'evangelització, pertany al món del treball, ja que existeix una connexió objectiva molt estreta entre la situació laboral i el món de la pobresa, l'emigració, la marginació.
- En l'organització del treball, en la seva realització i en les relacions socials que en deriven, la dignitat de la persona humana, punt central de la fe cristiana i de la Doctrina social de l'Església, és negada objectivament i els seus drets no són reconeguts ni respectats en múltiples situacions i ocasions (SRS 33).
- En la nostra societat, el treball juga un paper fonamental i decisiu en la vida personal, familiar i social. Quan el treball i les seves condicions es veuen profundament deteriorats, com passa en aquests moments, tota la vida personal, familiar i social es veu afectada negativament. En canvi, quan el treball és realitzador i gratificant, tota l'existència s'humanitza. Joan Pau II ens ho ha dit amb claredat: "El treball... ocupa el centre mateix de la qüestió social" (GS 38; LE 3). Per això, el treball i la situació dels treballadors ocupa un lloc central en la Doctrina social de l'Església, i la pastoral de l'Església ha de tenir com a perspectiva preferent la situació del món obrer.
- Finalment, els treballadors són majoria en la nostra societat i en l'Església. Fóra una gran contradicció que l'activitat pastoral dirigida a ells no ocupés un lloc preferent en l'activitat pastoral de l'Església.

La comunitat eclesial, per tant, ha de posar els mitjans per tal que tots els seus membres descobreixin aquestes motivacions. En la mesura en què calin en la consciència comunitària, impulsaran la comunitat eclesial a plantejar-se la pastoral obrera com al tasca preferent del seu servei evangèlic.

3. LA PASTORAL OBRERA, UNA PASTORLA ESPECÍFICA

El món obrer, malgrat la seva realitat complexa i en permanent transformació, té la seva pròpia història i la seva cultura, la seva situació social i els problemes que genera, les seves organitzacions i els seus militants, la seva manera de relacionar-se amb ells (cf. SRS 9; i LE 8 i 13).

La pastoral obrera, sense ser una pastoral d'especialistes, haurà de ser sensible a les característiques peculiars del món obrera i haurà de tenir-les molt presents a l'hora de plantejar la seva evangelització, tal com haurà de formar els que han de dur-la a terme, haurà d'elegir per això la metodologia adequada i finalment haurà de seleccionar les tasques i les activitats pastorals. Així doncs, la pastoral obrera tindrà en compte:

- La dimensió missionera en l'evangelització del món obrer i l'anunci joios de la bona nova del Senyor en aquest món.
- L'encarnació del món obrer: la seva cultura, els seus problemes, aspiracions, lluites...
- La formació de militants obrers cristians, per tal que descobreixin el Crist en l'Església, llur pròpia dignitat de treballadors i la necessitat de la transformació de la societat.
- La major proximitat entre l'Església i el món obrer, perquè ella neixi i creixi en aquest món, i perquè aquest es faci present en l'Església.

- La resposta des de la fe i els criteris evangèlics als problemes i la denúncia de les situacions per les quals passen els treballadors.

Per acabar, afirmem amb goig que en tot aquest procés no es parteix de zero. En la nostra Església ja hi ha un llarg camí recorregut i una rica experiència viscuda per comunitats, moviments, grups i persones que han dedicat el millor de la vida a l'evangelització del món obrer. Aquesta experiència és la que inspira, i en un cert sentit també avala, les línies d'acció i les propostes més concretes i específiques que s'ofereixen a continuació, dividides en quatre capítols.

IV PROPOSTES

I. Presència de la pastoral obrera en la vida i la missió de l'Església

PROMOCIÓ, PRESENCIA I PARTICIPACIÓ

1. “Com a expressió i exigència en la comunió de la missió de l'Església”¹ “La Conferència episcopal, en l'àmbit nacional, i cadascun dels bisbes en les respectives diòcesis, promouran aquelles associacions o moviments”² presents en el món obrer i integrats en la pastoral obrera:

- a) Potenciant la presència i la participació dels treballadors cristians en les citades associacions i moviments.
- b) Assegurar en les respectives planificacions pastorals els processos d'iniciació cristiana i militant a aquestes associacions i moviments, allí on encara no són presents.
- c) Oferint els mitjans pastorals i materials necessaris per a garantir la preparació i la plena dedicació de sacerdots,³ diaques i laics, a fi de facilitar la tasca educativa i evangelitzadora en el món obrer.
- d) Essent propers, afectivament i efectivament, a la realitat obrera, a través de contactes periòdics amb els militants, les comunitats, les comunitats i les parròquies.

ANIMACIÓ I INSERCIÓ

Parròquies, arxiprestats, vicaries i zones

2. “Si la parròquia és l'Església que es troba entre les cases dels homes, aleshores viu i actua profundament inserida en la societat humana i íntimament solidària amb les seves aspiracions i drames”.⁴ La pastoral obrera ajudarà i animarà aquest tipus de parròquia propera i solidària.

3. Les Esglésies particulars facilitaran als grups, als moviments apostòlics i a les associacions de pastoral obrera l'oportunitat i els mitjans per a donar a conèixer les línies d'acció i els objectius en les parròquies, els arxiprestats, les vicaries i les zones.⁵

4. Ja que la pastoral obrera neix al si de la comunitat, la inseriran, a través d'aquests grups, els moviments apostòlics i les associacions en llurs òrgans de corresponsabilitat: Consell pastoral parroquial, Arxiprestal i diocesà.⁶

---

¹ CLIM 96. Cf. AA 18. AS 4.

² CLIM 104. Cf. Cf. AA 24. CbL 31

³ Cf. AA 25. Cf. CLIM 129.

⁴ Com diu Joan XXIII, ser la “font del poble” a la qual tothom acut a calmar la set. CbL 27

⁵ Cf. CLIM 106

⁶ Cf. CLIM 107

5. Recíprocament, aquests grups, moviments apostòlics i associacions promouran, des de llur opció específica de pastoral obrera, la corresponsabilitat i la participació del conjunt dels cristians i de llurs membres en les parròquies.⁷

- a) Compartint llurs accions-campanyes de sensibilització obrera i celebrant junts la fe.
- b) Mantenint contacte amb la resta d'organitzacions i grups presents en la parròquia
- c) Ajudant a fer que la comunitat parroquial tingui un estil de viure i de treballar auster, solidari, senzill i proper a les persones i a les famílies més necessitades del món obrer
- d) Tenint cura a acollir les persones que s'apropen a demanar sagraments i propiciant en la litúrgia (llenguatge, símbols...) altres celebracions més centrades en la vida obrera.
- e) Assegurant que Càritas parroquial, junt amb la tasca d'assistència i de promoció de persones, estigui també atenta a la lluita per la promoció de la justícia social.⁸
- f) Col·laborant a procurar que els processos catequètics tinguin en compte la vida obrera en les parròquies per analitzar la situació i fer-la arribar a la comunitat, tot ajudant la formació de la consciència social dels cristians i mirant de respondre-hi pastoralment.

Delegacions de pastoral obrera

6. Les Esglésies particulars impulsaran i consolidaran⁹ la Delegació de pastoral obrera i els Secretariats o coordinadores interdiocesans, tenint en consideració les orientacions que la Subcomissió de pastoral obrera ha anat elaborant al llarg d'aquests anys.

7. La Delegació de pastoral obrera participarà en l'elaboració del Pla diocesà de pastoral, sotmetrà a aprovació el seu propi pla i aportarà el projecte diocesà de pastoral obrera, on es reculli, entre altres:

- a) Els mitjans de formació i d'informació a les persones i als grups de parròquies que treballen en la pastoral obrera.
- b) La formació de la consciència social dels cristians de la diòcesi.
- c) Els encontres (convivències, recessos, conferències, jornades...) entre els distints moviments, parròquies, especialment les que són presents en barris i ambients populars i entre religiosos/es en el món obrer, sacerdots, diaques permanents i seminaristes.

8. La Delegació de pastoral obrera treballarà coordinadament amb altres delegacions diocesanes: joventut, família, Càritas..., per servir millor l'evangelització del món obrer¹⁰.

---

⁷ Cf. CBI 26. Sínode 87, proposició 11. Congrés Parròquia evangelitzadora, Document final, 21

⁸ *La caritat en la vida de l'Església*. Propostes per a la promoció de la justícia

⁹ Cf. CLIM 108

¹⁰ Cf. CLIM 110

Comunitats de religiosos i religioses inserides en el món del treball i en la vida dels barris

9. Les Esglésies particulars han de reconèixer i valorar el testimoniatge d'encarnació, silencios a vegades, però sòlid i profund de moltes comunitats de religiosos i de religioses que:

- a) Comparteixen la vida en les mateixes condicions de la gent dels barris obrers, dels pobles petits.
- b) Evangelitzen i fan presents l'Església entre treballadors/es, amb llur presència constant i directa també en col·legis, escoles, dispensaris, menjadors...

10. A través de la Delegació de pastoral obrera diocesana:

- a) Ha de recollir-se llur experiència acumulada per mitjà d'escrits, monografies, conferències, encontres de formació, celebracions.
- b) Ha de potenciar-se llur integració en la Delegació de pastoral obrera.
- c) Ha de promoure's encontres en el pla diocesà o de província eclesiàstica entre religiosos i món obrer.
- d) Finalment, se'ls ajudarà perquè coordinin la reflexió amb religiosos i religioses en el món obrer, en l'àmbit general.

Sacerdots i diaques permanents

11. Que les Esglésies particulars reconeixin i valorin el testimoni d'encarnació d'aquells –sacerdots i diaques permanents que han pres l'opció de treballar en el món obrer a través de les parròquies presents en barris i ambients populars, consiliàries de grups i de moviments apostòlics de pastoral obrera i dels sacerdots obrers. Més en concret:

- a) Que ajudin a fer que altres sacerdots o diaques coneguin llur experiència evangelitzadora i llur estil de vida auster, solidari, senzill...
- b) Que dediquin tant com es pugui sacerdots a aquests ambients obrers, als diaques permanents que per llurs condicions de vida familiar, laboral i social estan inserits en el món del treball.
- c) Que facilitin la formació especial dels consiliaris que acompanyin els grups, moviments i associacions de pastoral obrera.¹¹

II. Presència de la pastoral obrera en la societat

«La presència pública de l'Església és una exigència de la seva missió evangelitzadora».¹²

L'EVANGELITZACIÓ DEL MÓN OBRER EN UNA NOVA SITUACIÓ HISTÒRICA

12. «En moltes ocasions els bisbes espanyols hem ofert als catòlics i a la societat en general les nostres anàlisis, reflexions i suggeriments sobre el moment actual, amb les seves llums i les seves ombres... La solidaritat de l'Església amb els pobres "participant en la joia i l'esperança, les tristeses i les angoixes de tots",¹³ seguint Jesús

---

¹¹ Cf. CLIM 131. CVP 190.

¹² CLIM 49.

¹³ Cf. GS 1.

i l'esperança en el Regne de Déu, ens impulsa a afrontar amb realisme l'actual situació social amb els seus elements contraposats i els seus aspectes negatius». ¹⁴ Entre altres senyalem:

- La desigualtat entre Nord i Sud, en el món, en el país, en les regions.
- El tipus de desenvolupament productivista, tecnificat, antiecològic... i per tant, poc humà. ¹⁵
- La falta de participació democràtica real del poble. ¹⁶
- La burocratització de la vida política.
- La corrupció polític-social-econòmica. ¹⁷
- Uns model i estils de vida antihumans i insolidaris, que duen a la desmesurada exaltació del diner, de l'èxit... ¹⁸
- La construcció d'una Europea insolidària de grans desequilibris i desigualtats. ¹⁹

A través de la pastoral obrera ha de plantejar-se, des de dintre d'aquest món, com anunciar aquí la bona notícia, com il·luminar i treballar per la transformació d'aquesta realitat des dels valors de l'Evangeli, com ser aquí instrument dòcil a l'acció de l'Esperit, per tal que l'Església de Jesucrist neixi, arrelsi i es consolidi en el món del treball. ²⁰

Per tot això veiem necessari:

LA PARTICIPACIÓ DELS LAICS

13. Les comunitats eclesials, les associacions i els moviments apostòlics, hauran d'impulsar la participació de llurs membres en la vida pública a través de les institucions polítiques, sindicals, culturals, socials... ²¹ a fi de construir i reconstruir el teixit social en línia de justícia, fraternitat, llibertat...

L'ANUNCI, PRESENCIA I COMPROMÍS

14. Les comunitats eclesials, les associacions i els moviments apostòlics no sols potenciaran la presència de llurs associats en les realitats temporals, com una exigència del propi baptisme, ²² sinó que ajudaran a fer-ho de3s de valors i criteris evangèlics, com un *llevat* que dinamitza, com una llum en el portallànties i com una ciutat construïda sobre la muntanya que anuncia la bona notícia del Crist, el Senyor, potenciant la formació integral de la persona, l'opció pels sectors més pobres del món obrer i el discerniment cristià dels esdeveniments i de les pròpies actuacions.

---

¹⁴ CLIM 132.

¹⁵ Cf. PP 14, 15, 20-21.

¹⁶ Cf. CA 46.

¹⁷ Cf. VL 17,64.

¹⁸ Cf. VL 18.

¹⁹ Cf. La dimensió socio-econòmica de la Unió Europea. Valoració ètica. Nota permanent de l'Episcopat, setembre, 93

²⁰ Cf. EN 18 i 29.

²¹ CLIM 62. Cf. GS. CVP 125-149, 158 i 187.

²² Cf. LG 31- ChL 15.

LA DENÚNCIA PROFÈTICA

15. Les comunitats eclesials, les associacions i els moviments apostòlics, en l'exercici de llur missió evangelitzadora, denunciaran les situacions d'injustícia o d'explotació, tant individuals com col·lectives, contràries al pla de Déu.²³

LA RELACIÓ AMB ALTRES ORGANITZACIONS

16. Per conèixer millor la realitat i la situació per la qual passa el món obrer, les comunitats eclesials, les associacions i els moviments apostòlics mantindran contactes periòdics amb les organitzacions sindicals i les associacions que el món obrer es dona a si mateix.

L'ACOMPANYAMENT I L'ANIMACIÓ

17. Els cristians que se sentin especialment cridats a compartir, totalment o parcialment, la vida dels distints fragments del món obrer actual: treball, atur, habitatge... en llurs compromisos i opcions hauran de ser animats i acompanyats per la comunitat.²⁴

18. Per animar el compromís dels cristians laics en la vida pública i el necessari acompanyament pastoral, cal promoure la formació adequada i animar la disponibilitat i la dedicació de sacerdots, diaques permanents i religiosos.²⁵

LA RELACIÓ PASTORAL SOCIAL-PASTORAL OBRERA

19. La Conferència episcopal i les Esglésies particulars promouran les relacions entre pastoral social i pastoral obrera envers grups de marginació social (drogaaddictes, tercera edat, emigrants i immigrants...) i assegurar que la pastoral social doni respostes que impliquin, en la pràctica, promoció, alliberament, lluita per la justícia...²⁶

III. Formació de militants obrers cristians

URGÈNCIA I PRIORITAT

20. «La formació no és un privilegi d'alguns, sinó un dret i un deure de tots.»²⁷
«La formació dels fidels laics cal col·locar-la entre les prioritats de la diòcesis i ha de ser inclosa en els programes d'acció pastoral, de manera que tots els esforços de la comunitat (sacerdots, laics i religiosos) concorrin cap a aquest fi.»²⁸

---

²³ Cf. *La caritat en la vida de l'Església*. 1.2. C.

²⁴ Cf. CVP 190.

²⁵ CLIM 69, Sínode 90.

²⁶ Cf. *La caritat en la vida de l'Església*. Propostes 2, 3b

²⁷ ChL 63.

²⁸ Sínode 87, 40. ChL 57.

«La formació implica un dinamisme, una activitat, una metodologia i una preocupació que enclouen tota la vida i que estimulen l'autoafirmació basada en la responsabilitat personal.»²⁹

«El cristià laic es forma especialment en l'acció. Un mètode eficaç en la seva formació és la revisió de vida, avalat per l'experiència i recomanat pel magisteri de l'Església.»³⁰ En això partim de la llarga experiència que els moviments apostòlics ja tenen en l'Església que ha fet palesa la importància de la formació en els militants obrers cristians per a assumir el propi protagonisme laïcal i la seva missió evangelitzadora, tant personal com comunitària.

21. Les Esglésies particulars en l'elaboració de qualsevol Pla de formació o documents que hagin de publicar, tindran en compte:³¹

- a) Partir del coneixement directe i viu de la realitat, sentint-la com a pròpia, amb el cor i no sols amb la raó.
- b) Analitzar les causes profundes de la desigualtat social, tot descobrint com influeixen en les persones, quines víctimes crea, i senyalant alhora els valors, les aspiracions i els esforços, també d'incoherències dels treballadors.
- c) Prendre consciència de l'actuació de l'Esperit de Déu, que anima i mou llurs esforços i llurs lluites.
- d) Comprometre's en la transformació de la realitat segons el projecte de Déu incidint d'una manera especial en les causes.

PROMOURE ESCOLES I INSTITUCIONS DE FORMACIÓ

22. La Conferència episcopal, reconeixent que les Institucions i les Escoles de formació de laics existents són tan necessàries com insuficients,³² animarà o promourà la creació d'institucions per a la formació integral i l'acompanyament dels laics compromesos en els diversos àmbits de la vida pública:³³ Escoles socials o Centres de formació que ajudin a conèixer la Doctrina social de l'Església i les seves exigències,³⁴ la història del moviment obrer, cursets especialitzats sobre política econòmica³⁵ i sobre formació bíblica, teològica, catequètica...³⁶

ANIMAR LA FORMACIÓ EN ELS SACERDOTS, ELS DIAQUES PERMANENTS, ELS RELIGIOSOS I ELS SEMINARISTES

23. «Per tal que es doni una pastoral veritablement incisiva i eficaç cal desenvolupar la formació dels formadors.»³⁷

Els candidats al sacerdoci, els diaques permanents, els sacerdots i els religiosos han de formar-se específicament per a reconèixer i promoure els carismes dels laics,³⁸ tot coneixent la història del món obrer, les seves relacions amb l'Església, la seva cultura i

---

²⁹ CLIM 70.

³⁰ MM 236. CLIM 77.

³¹ Cf. CLIM 74.

³² CLIM 85. Cf. CVP 170 i 184

³³ CLIM 85.

³⁴ Cf. SRS 41. Sínode 87, 22. ChL 60.

³⁵ Cf. CVP 188. CLIM 83.

³⁶ Cf. ChL 60.

³⁷ ChL 63.

³⁸ CLIM 87 i 88. Cf. PO 9. ChL 61.

religiositat, les línies bàsiques de la pastoral obrera de la diòcesi, la Doctrina social de l'Església...³⁹

PARTICIPACIÓ DELS LAICS EN LA FORMACIÓ DELS SEMINARISTES I DELS SACERDOTS

24. «Els bisbes promouran la presència i la participació dels laics en la formació dels candidats al sacerdot i en la formació permanent del clergat»⁴⁰, tot potenciant Encontres de seminaristes-món obrer, cursets de formació i jornades programades pels grups i els moviments apostòlics obrers.⁴¹

ESTIL DE VIDA PERSONAL COHERENT AMB L'EVANGELI DE JESUCRIST

25. «La formació dels laics ha de contribuir a viure en la unitat dimensions que, perquè són distintes, tendeixen sovint a escindir-se...»⁴². En aquest sentit, per exemple, avui més que mai, cal:

- Potenciar nous tipus de relacions laborals, on es comparteixi el treball, s'asseguri el temps lliure i la dedicació a la família, la cultura..., es denunciïn els abusos del treball: la pluricol·locació, les hores extres, el treball precari...
- Promoure la solidaritat que educa en la compartició i créixer en consciència de fraternitat.
- Assegurar formes de vida de millor qualitat natural i humana, no recolzades en el consum i pel consum.
- Potenciar experiències de vida comunitària entre els cristians que fan presents els valors del Regne d'una manera propera i visible (participació en associacions, cooperativisme, comunicació e béns...), cristians que estiguin oberts a tots aquells que els vulguin compartir...
- Avançar, al si de la pròpia Església, en major justícia social amb els treballadors amb els quals tenen relacions laborals.

ESPIRITUALITAT

26. «En la formació dels laics, el cultiu de l'espiritualitat ha d'ocupar un lloc preeminent.»⁴³

«Perquè la fe sigui plenament acollida, totalment pensada, fidelment viscuda»⁴⁴ cal:

- a) Potenciar una espiritualitat on s'asseguri la pregària personal, es parteixi de la vida, s'eduqui la mirada a la realitat, s'uneixi l'acció i la contemplació...
On es tingui cura de la celebració festiva de la fe, especialment a través de l'Eucaristia –cimal de la nostra vida cristiana- i a través del sagrament de la penitència i d'altres mitjans que, des de l'experiència acumulada al llarg dels anys en grups i moviments de pastoral obrera han ajudat a descobrir el pas salvador del Senyor, en: recessos, exercicis espirituals, revisions de vida, estudis de l'evangeli...

---

³⁹ Cf. *La formació per al ministeri presbiteral*, 108, 111 i 121

⁴⁰ CLIM 88. Cf. ChL 61. Sínode 90, 61.

⁴¹ Cf. *La preparació dels formadors en els seminaris*. Directrius de la Congregació per a l'educació catòlica, 20 i 21.

⁴² CLIM 77. Cf. EN 76. ChL 59, 19.

⁴³ CLIM 76. Cf. ChL 59.

⁴⁴ ChL 59. *Discurs de Joan Pau II*, 16-I-1982.

- b) Assegurar una espiritualitat d'acompanyament, a l'estil de Jesús amb els d'Emaús; a fi que el militant i l'agent de la pastoral obrera:
- Se senti membre de la comunitat eclesial i ciutadà de la societat civil.⁴⁵
  - Sigui solidari amb els homes i testimoni del Déu viu.
  - Es comprometi en l'alliberament dels homes i sigui contemplatiu.⁴⁶
  - Estigui compromès en la renovació de la humanitat i en la pròpia conversió personal. ⁴⁷
- «Visqui en el món sense ser del món (Jn 17, 14-19), com l'ànima en el cos, així els cristians en el món.»⁴⁸

IV. Extensió de la pastoral obrera

EXIGÈNCIA INTERNA D'UNA NOVA EVANGELITZACIÓ

«L'evangelització no és sols una urgència històrica. És, abans que res, una exigència i una tasca permanent de l'Església. Nosaltres mateixos hem reconegut i proposat que l'hora actual de la nostra Església ha de ser –és- una hora d'evangelització.»⁴⁹ Per això, davant els reptes d'una nova societat que influeixen directament en el món del treball i per respondre millor pastoralment:

27. La Conferència episcopal habilitarà processos de reflexió a fi que, donada la realitat de la pastoral obrera, es continuïn donant els passos necessaris perquè dintre de la mateixa Conferència s'assegurin en tot moment els canals adequats de coordinació i d'impuls de la mateixa pastoral obrera.

28. Els bisbes, en llurs respectives diòcesis haurien d'escoltar i consultar les Delegacions de pastoral obrera, els moviments i grups de pastoral obrera, per conèixer, interpretar i àdhuc per pronunciar-se davant les diverses situacions per les quals passa el món del treball.

MOVIMENTS APOSTÒLICS

29. La presència dels moviments apostòlics en l'Església ha palesat llur fecund treball en el ressorgiment de militants obrers cristians i en l'extensió de la pastoral obrera. Caldrà, doncs, fer un esforç per cultivar i potenciar aquests instruments evangelitzadors i que la mateixa Església s'ha donat a si mateixa, per a l'evangelització del món obrer, com també preparar, orientar, dedicar i envair evangelitzadors a aquest món.

---

⁴⁵ Cf. ChL 59.

⁴⁶ Cf. EN 76.

⁴⁷ Cf. EN 76.

⁴⁸ *Carta de Diognet.*

⁴⁹ CLIM 134. TDV 53.

ESCOLES SOCIALS

30. Per desenvolupar la dimensió social i política de la fe –objectiu fonamental dintre de la formació dels laics-,⁵⁰ caldrà crear, on no existeixin, o es potenciaran, on ja siguin presents, les Escoles de formació social, amb vista al coneixement, l'aprofundiment, l'aplicació i la difusió de la Doctrina social de l'Església, de la formació de la consciència social dels cristians i de llur compromís en les realitat temporals.

TEÒLEGS, EXPERTS...

31. La pastoral obrera necessita avui, més que mai, teòlegs experts en ciències socials i persones amb experiència en l'acció social i obrera, a fi de:

- Aprofundir en la teologia del treball.
- Ajudar a aprofundir en el missatge cristià a tots els qui treballen en l'evangelització del món obrer.
- Fer una veritable síntesi entre experiència cristiana i presència militant en el món del treball.
- Celebrar i expressar la mateixa fe cristiana d'una manera adequada el món obrer.

PREMSA, RÀDIO, TELEVISIÓ...

32. Des de la pastoral obrera:

- a) Es potenciarà la sensibilització dels cristians en la importància d'aquests mitjans de comunicació social (revistes, ràdio, vídeo, televisió).
- b) S'animarà la presència en aquests mitjans, per donar a conèixer les seves orientacions.
- c) Es donaran suport als mitjans interns i externs que ja tenen els moviments o aquells que, en aquesta línia d'exigència evangèlica puguin donar-se com a canals d'informació i d'expressió.

---

⁵⁰ Df. CLIM 74.

V REFLEXIÓ FINAL

Hem intentat amb aquestes reflexions ser fidels a la missió de l'Església, tal com ha estat descrita per la Constitució *Lumen gentium* 1: la de ser «sagrament, és a dir, signe i instrument de l'íntima unió amb Déu i de la unitat de tot el gènere humà». Unió i unitat que es realitzen, sobretot, en la sobre i alhora única virtut de la caritat de cara a Déu i de cara als homes (cf. *Mt* 22, 34-40).

L'Església «no té necessitat de recórrer a sistemes o ideologies per a estimar, defensar i col·laborar en l'alliberament de l'home (Joan Pau II, 28-I-79). La seva única finalitat és «l'atenció i la responsabilitat envers l'home, confiat a ella pel Crist mateix, envers aquest home que, com recorda el Concili Vaticà II, és l'única creatura que Déu ha volgut per ella mateixa i sobre la qual té el seu projecte, és a dir, la participació en la salvació eterna. No es tracta de l'home abstracte, sinó de l'home real, concret i històric: es tracta de cada home, perquè a cadascun arriba el misteri de la redempció, i amb cadascun s'ha unit el Crist per sempre a través d'aquest misteri» (CA 53).

Des d'aquesta caritat sentim com a propi el sofriment i el dolor pel qual passen tantes famílies, tants homes i dones, joves, adults i infants del món obrer.

Hem assenyalat unes línies d'acció que apel·len al realisme d'una planificació i programació pastoral per a tota l'Església, alhora que ens exigeixen sentir-nos responsables cadascú.

L'impuls necessari per a emprendre aquestes tasques sols pot provenir del sentit de gratuïtat, que es revela com una bona notícia sobre la dignitat de la persona, clau de sentit per a la pròpia vida i treball, resposta sobreabundant als anhels de veritat i de justícia que bateguen al cor dels homes, caritat que anima tota autèntica solidaritat, esperança certa d'alliberament i salvació per a tothom. I tota la resta es donarà d'escreix, encara que costi moltes fatigues.

Que Maria, la Mare del Redemptor, la qual roman al costat del Crist en el seu camí envers els homes i amb els homes, i que precedeix l'Església en la peregrinació de la fe, ens ajudi a entonar el cant dels pobres que salten alegres, perquè Déu és amb ells i en contra dels de cor altiu, dels rics i dels poderosos, perquè només Ell és <Poderós i Sant>.

Maria, Mare de Déu i nostra, presta'ns la teva veu, canta amb nosaltres! Demana al teu Fill que en tots nosaltres es realitzin plenament els designis del Pare!